

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра загальноправових та політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна зарубіжна політологія

Освітня програма: _____ Політологія _____

Спеціальність: _____ 052 Політологія _____

Галузь знань: _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____

Ступінь вищої освіти: _____ магістерський _____

Затверджено на засіданні кафедри
загальноправових та політичних наук

Протокол №12 від 10 липня 2020 р.

м. Запоріжжя, 2020 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Методика викладання соціально-політичних дисциплін</i>
Рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський) рівень</i>
Викладач	<i>Арабаджиев Дмитро Юрійович, доктор політичних наук, доцент</i>
Контактна інформація викладача	<i>+380(61)7698626 kafedra_zpn@zpn.edu.ua, kafedrazpn@gmail.com</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>Згідно з розкладом</i>
Обсяг дисципліни	<i>Кількість годин для денної форми – 150; кредитів – 5, розподіл годин (лекції – 30, семінарські – 30, самостійна робота – 90), вид контролю – екзамен</i>
	<i>Кількість годин для заочної форми – 150; кредитів – 5, розподіл годин (лекції – 6, семінарські – 6, самостійна робота – 138), вид контролю – екзамен</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<p><i>Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни «Сучасна зарубіжна політологія» базується на знаннях, одержаних при вивченні гуманітарних і соціально-економічних дисциплін «Історія політичних вчень», «Загальна теорія політики».</i></p> <p><i>Постреквізити навчальної дисципліни. Здобуті здобувачем вищої освіти знання при вивченні дисципліни «Сучасна зарубіжна політологія» є обов'язковими для таких складових подальшого навчання: «Некласична політична теорія», «Сучасні теорії модернізації», «Теорії демократичного транзиту».</i></p>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<p><i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:</i></p> <p><u><i>загальні компетентності:</i></u></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• розуміти основні поняття і теоретико-методологічні підходи що сконцентровані в загалі сучасної західної політичної науки;</i> <i>• володіти знанням про розвиток та теоретико-методологічну еволюцію сучасної західної політології;</i> <i>• здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</i> <i>• здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</i> <i>• здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</i> <i>• здатність генерувати нові ідеї (креативність).</i> <p><u><i>фахові компетентності:</i></u></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.</i> <i>• аналізувати сучасні політичні процеси за допомогою аналітично-концептуальних схем сучасної західної політології;</i> <i>• тримати навички осмислення сучасних суспільно-політичних процесів з позицій з теоретико-методологічних комплексів сучасної західної політології;</i> <i>• застосування політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.</i> <i>• здатність використовувати широкий спектр політологічних теорій, концептів і методів для інтерпретації та змістовного аналізу політики;</i> <p><u><i>результати навчання:</i></u></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез.</i> <i>• постійно вчитися та оволодівати сучасними професійними знаннями.</i> <i>• проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел.</i> <i>• знати нормативну та позитивну політичну теорію, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію.</i> <i>• застосовувати політологічні поняття, теорії і методи до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або</i> 	

сучасного контексту.

- використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для інтерпретації та змістовного аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.
- фахово виконувати політико-організаційні експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасна західна політологія» є вивчення концептуально-теоретичних засад сучасної зарубіжної політології. з метою формування системи знань та вмінь, необхідних для здійснення ефективної професійної діяльності.

5. Завдання вивчення дисципліни

- формування у студентів знань про понятійно-категоріальний апарат політичної науки
- знайомство з парадигмами у сучасній західній теорії та методології політичної науки;
- визначення місця сучасної західної політології в загальній системі політичного знання;
- засвоєння теоретико-методологічних особливостей сучасної західної політичної науки.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Етапи розвитку сучасної зарубіжної політичної науки..

Тема 1. Міждисциплінарні передумови виникнення сучасної зарубіжної політології

Виділення в другій половині XIX ст. з історії філософії самостійної політокознавчої дисципліни “Історії політичної думки”. Д. Істон про чотири етапи в розвитку політичної науки в XX ст.: формальний (правовий), традиційний або добіхевіоралістичний, біхевіоралістичний та постбіхевіоралістичний.. Особливість правового підходу в розвитку політичної науки/ Значення “інституціоналізму” 20-х років/

Тема 2. Розвиток політичної науки в країнах Заходу у XX ст.

У. Бейджохт та В. Вільсон як засновники традиційного етапу в розвитку політичної науки. Головні об’єкти вивчення: політичні партії, їх вплив на парламент. Веберівська традиція в розвитку політичної науки. Ключові положення - ототожнення поняття політичної влади і державної влади; характеристика політичного життя як ієрархізованого утворення; особливість у сприйнятті політичної активності. М. Вебер „Політика як покликання та професія”.

Тема 3. Чиказька політологічна школа.

Чиказька школа. Чарльз Меррієм як засновник у 20-х роках “школи” наукових розробок при Чиказькому університеті, значення конкретних емпіричних та міждисциплінарних досліджень. Гарольд Лассуел і застосування системи Меррієма до проблем політичної психології. Зародження “біхевіоризму” в психології та особливості “біхевіоралізму” в політичній науці. Особливості “біхевіоралістич-ної” революції в політичній науці. Фактори, що сприяли активному поширенню біхевіоралізму на початку 50-х років. Акцент на методах вивчення та перевірки інформації, чинник деідеологізованої науки.

Тема 4. Вплив Другої світової війни на розвиток політичних досліджень.

Вплив праць Артура Бентлі на перехід до вивчення проблематики політичного процесу, базовий предмет політики - первинні групи та організації, як посередники між “атомізованою людиною” та “монолітним суспільством”. Внесок Девіда Трумена. Структурний функціоналізм: Еміль Дюркгейм, Роберт Мертон та Толкот Парсонс. Аналіз структури суспільства та функцій основних його структурних елементів. Сприйняття політики як цілісної системи. Девід Істон і визначення політичної системи, як феномену суспільства. Подальший розвиток системного підходу до усвідомлення суспільства в працях Габрієла Алмонда, Сіднея Верби та Джона Пауелла. Залучення до політичного аналізу країн поза Європою та Північною Америкою.

Змістовний модуль II. Новітня зарубіжна політологія

Тема 5. Розвиток політичної науки в США та Європі у повоєнний період

Американська і європейська політологія: спільні риси і відмінності методологічних підходів. Дискусії щодо предметного поля політичної науки. Активізація досліджень проблем демократії і демократизації сучасного політичного розвитку (Ф. Фукуяма, С. Хантінгтон, З. Бжезінський). Політичні проблеми глобального розвитку в теоретичних конструкціях сучасної західної політології.

Тема 6. Критика класичних концепцій в сучасній зарубіжній політології

Основні етапи розвитку доктрини лібералізму в XX ст. — соціальний та неолібералізм.

Виникнення соціального лібералізму у 80-х роках минулого сторіччя. Джон Кейнс — головний теоретик державного інтервенціоналізму. Доктрина держави “загального добробуту” як спроба розв’язання антиномії свободи та рівності без обмеження політичної демократії і без ліквідації приватної власності. Розвиток концепції держави “загального добробуту” в працях Гунара Мурдала та Джона Кенана Гелбрейта. Наступний етап розвитку лібералізму - консервативний лібералізм або неолібералізм. Різноманітність підходів щодо класифікації консерватизму: аристократичний, прагматичний, ситуаційний, натуральний, політичний, реформістський, реакційний, формальний, матеріальний, романтичний, патерналістський, ліберальний, індивідуалістичний та особливості характеристик кожного напрямку. Неоконсерватизм як політична ідеологія. Причини й умови трансформації консерватизму в неоконсерватизм. Основні цінності неоконсерватизму. Економічні, політичні, соціальні, духовні принципи ідеології та політики неоконсерватизму. Критика ліберальної та неоліберальної теорії держави “добробуту” та “плюралістичної демократії” з позицій неоконсерватизму.

Тема 7. Теоретичні новації у зарубіжній політології 1970-х рр..

Погляди на роль державного регулювання суспільного життя, місце і роль держави, її співвідношення з громадянським суспільством, ринковою економікою, соціальною сферою життя суспільства. Підходи до соціальної справедливості, соціальної рівності, суспільства “рівних можливостей” і “рівних результатів”. Елітарна теорія демократії як неоконсервативна альтернатива комунізму.

Тема 8. Новітній етап зарубіжної політології: теоретичні пост-класичні та неокласичні констеляції.

Концепції демократичного розвитку в західній політології. Теорії прийняття політичних рішень. Політичне прогнозування: основні підходи. Постмодерн і політика (Ж.-Ф. Ліотар, З. Бауман. Ж. Дерріда, П. Козловські). Осмислення розвитку Заходу і незахідних цивілізацій. Синергетика як принцип і метод політичних досліджень (І. Пригожин, С. Хакен, І. Стенгерс). Теорія постіндустріального суспільства (Д. Белл). Теорії політичної еліти. Політична культура в концепціях західної політології. Ідея “зіткнення цивілізацій” С. Хантінгтона. Європейський консорціум політичних досліджень. Фемінізм і гендерний рух на Заході.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
1	Міждисциплінарні передумови виникнення сучасної зарубіжної політології	л / сем / срс	2 / 2 / 11	0 / 0 / 17
2	Розвиток політичної науки в країнах Заходу у ХХ ст	л / сем / срс	4 / 4 / 12	2 / 1 / 18
3	Чиказька політологічна школа.	л / сем / срс	4 / 4 / 12	0 / 1 / 18
4	Вплив Другої світової війни на розвиток політичних досліджень	л / сем / срс	4 / 4 / 11	0 / 1 / 17
5	Розвиток політичної науки в США та Європі у повоєнний період	л / сем / срс	4 / 4 / 11	2 / 1 / 17
6	Критика класичних концепцій в сучасній зарубіжній політології	л / сем / срс	4 / 4 / 11	0 / 1 / 17
7	Теоретичні новації у зарубіжній політології 1970-х рр.	л / сем / срс	4 / 4 / 11	0 / 1 / 17
8	Новітній етап зарубіжної політології: теоретичні	л / сем / срс	4 / 4 / 11	2 / 0 / 17

	пост-класичні та неокласичні констеляції		
--	--	--	--

Модульний контроль

Підсумковий контроль

Екзамен

8. Самостійна робота

Самостійна робота – це вид розумової діяльності, за якої студент самостійно (без сторонньої допомоги) опрацьовує в кожному змістовному модулі перелік тем (на основі опрацювання інформаційних джерел веде пошук відповідей на актуальні питання, вирішує практичні питання, складає тести, вирішує задачу або ситуаційну вправу, виконує інші завдання на основі знань, отриманих з підручників, книг, лекцій, практичних занять). Головною метою самостійної роботи є формування самостійності суб'єкта, що вчиться, формування його вмінь, знань і навичок.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Сучасна західна політологія» виокремлено такі види самостійного навчання студента:

- 1) відпрацювання тем лекцій та практичних занять, виконання практичних робіт;
- 2) підготовка доповідей, презентація результатів власних досліджень та проекту;
- 3) підготовка до модульного контролю та екзамену;
- 4) робота з інформаційними джерелами та ін.

Кожен із зазначених видів потребує від студентів наполегливої самостійної праці. Насамперед, потрібно, щоб кожен студент у процесі навчання дотримувався гігієни розумової праці. Викладач дисципліни на початку вивчення дисципліни проводить настановне заняття, особливо зі студентами, які оформили індивідуальний графік навчання.

Здійснюється самостійна робота безпосередньо через зміст і методи всіх видів навчальних занять. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від аудиторних навчальних занять час. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, регламентується робочим навчальним планом.

Завдання до самостійної роботи мають унеможливити механічне заучування студентами фактичного матеріалу або поверхове знайомство з явищами та процесами. Для отримання позитивної оцінки студент повинен не просто продемонструвати володіння певним обсягом знань, а й уміти розв'язувати певні елементи наукових проблем, аналізувати та систематизувати отримані дані, знаходити оригінальні рішення на підставі самостійно здобутої інформації, формулювати й відстоювати власну точку зору. Йдеться, передусім, про самостійне опрацювання навчальної, наукової та довідкової літератури. Рекомендованим елементом цієї роботи студентів є ведення записів (допускається й електронний варіант або презентація). Такий підхід сприяє кращому засвоєнню фактичного матеріалу, дає можливість зберегти його в зручному для використання вигляді. Рівень виконання студентом самостійної роботи враховується при виставленні підсумкової оцінки за змістовими модулями навчальної дисципліни.

Студенти мають змогу отримати завдання та завантажити свої напрацювання в систему дистанційного навчання (moodle) НУ «Запорізька політехніка» (<https://moodle.zp.edu.ua/>).

Теми	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
Тема 1. Міждисциплінарні передумови виникнення сучасної західної політології.	11	17
Тема 2. Розвиток політичної науки в країнах Заходу у ХХ ст..	12	18
Тема 3. Чиказька політологічна школа.	12	18
Тема 4. Вплив Другої світової війни на розвиток політичних досліджень.	11	17
Тема 5. Розвиток політичної науки в США та Європі у повоєнний період.	11	17
Тема 6. Критика класичних концепцій в сучасній	11	17

зарубіжній політології.		
Тема 7. Теоретичні новації у зарубіжній політології 1970-х рр.	11	17
Тема 8. Новітній етап зарубіжної політології: теоретичні пост-класичні та неокласичні констеляції.	11	17
Разом	90	138

Консультативна допомога студенту надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій <https://zp.edu.ua/kafedra-zagalnopravovuyh-ta-politychnyh-nauk>;
- листування за допомогою електронної пошти kafedra_zpn@zp.edu.ua (у форматі 24/7);
- відеозустріч, аудіоспілкування або чат консультації (за графіком консультацій викладача).

9. Система та критерії оцінювання курсу

Зведена таблиця набору балів за семестр

Бали за навчальний семестр	Розподіл балів за змістовними модулями	
	1 зміст. модуль (максимум балів)	2 зміст. модуль (максимум балів)
Поточний контроль	60	60
Модульний контроль (МК)	40	40
Всього по змістовним модулям 1 та 2	100	100
Всього за вивчення дисципліни	100 (3М1 + 3М2 / 2)	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
85-89	добре	
75-84		
70-74		
60-69		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Політика курсу

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента). Відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). Самостійну роботу студент виконує у системі дистанційного навчання (<https://moodle.zp.edu.ua/>). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань також можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання.

Політика дедлайнів. Студент зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) студент має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.

Політика академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях.

Політика дотримання прав та обов'язків студентів. Права і обов'язки студентів відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і студентом в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».